

1 Lapsivaikutusten arvioinnin tekoprosessi

Tämä lapsivaikutusten arviointi on tehty Lapsi- ja perheneuvoston kokouksessa 13.3.2024.

2 Nykytilan kuvaus

Lapinlahden kunnassa on aloitettu talouden tasapainotussuunnitelmatyö, jota ohjaa tasapainottamisohjausryhmä (kunnanhallitus 18.9.23 192). Suunnitelma pitää sisällään mm. kaikkien osastojen palveluverkko- ja organisaatioselvityksen, kiinteistöstrategian päivityksen, kunnan tytäryhtiörakenteen selvittämisen, tulopohjan laajentamisen ja verotulojen tarkistukset. Vuoden 2024 osalta on tehty välittömiä toimenpiteitä, mm. maksujen tarkistukset, veroprosenttien tarkistukset ja investointien karsinnat. Palveluverkkoselvityksen oli tarkoitus valmistua kokonaisuutena elokuuhun 2024 mennessä, minkä pohjalta vuosien 2025-2026 talousarvioesitykset perustuisivat.

Martikkalan koulussa on lukuvuonna 2023-2024 oppilaita 41 (lapinlahtelaisia 30). Ennusteiden mukaan oppilasmäärä vähenee 5-10 oppilaan vuosivauhdilla: lv. 24-25 37 (29), lv. 25-26 32 (25) ja lv. 26-27 22 (19) oppilasta.

Paloisten koulussa on lukuvuonna 2023-2024 oppilaita 24. Ennusteiden mukaan oppilasmäärä vähenee noin kolmen oppilaan vuosivauhdilla: lv. 24-25: 20, lv. 25-26: 17 ja lv. 26-27: 17 oppilasta.

Ohjausryhmä kokouksessaan 15.01.2024 evästi nopeuttamaan talouden tasapainotustyötä niin, että selvitetään kahden alakoulun, Paloisen ja Martikkalan, kohdalta koulujen mahdollinen lakkautuminen muuta palveluverkkoselvityksestä nopeammin, jo syksystä 2024 alkaen. Kunnanhallitus teki päätöksen aloittaa selvitystyön Paloisten ja Martikkalan koulun lakkauttamiseksi kokouksessaan 29.1.24, 19.

3 Päätösvaihtoehtojen vaikutusten tarkastelua

Vaihtoehto	Kuvaus
Koulut pidetään ennallaan	Jos koulut jatkavat ennallaan, niiden oppilasennuste on silti laskeva. Voiko ennusteeseen vaikuttaa alueen positiivisella markkinoinnilla ja kuntayhteistyöllä?
Martikkalan ja Paloisten koulut lakkautetaan	Lakkautusta suunnitellaan syksystä 2024 lähtien.

4 Päätösvaihtoehtojen vertailu

Vaikutuskohde	Koulut pidetään ennallaan	Martikkalan ja Paloisten koulut lakkautetaan
Lapset ja nuoret		
Lasten tai nuorten kasvun ja kehityksen yksilöllinen tukeminen		
Lyhyt aikaväli	0	-3
Pitkä aikaväli	0	0
Kuvaus	<p>Lyhyt aikaväli: Yksilöllinen opetus ja yleinen tuki toteutuvat pienessä kouluyhteisössä luontevasti, perustuen pienen oppilasmäärän mahdollistamaan joustoon, yksilöllisyyteen ja ympäristön muunneltavuuteen.</p> <p>Pitkä aikaväli: Oppilasmäärän yhä kutistuessa lasten vertaisryhmä alkaa käydä yhä pienemmäksi, yksilöllinen opetus ja yleinen tuki toteutuvat edelleen hyvin. Mitä pienempi yksikkö on, sitä suurempi vaikutus myös yksittäisillä henkilöstön vaihdoksilla voi olla koulun arkeen.</p> <p>Tarkistettu koulutoimistosta: Paloisilla ja Martikkalassa on käytettävissä kiertävä laaja-alainen erityisopettaja, joka on molemmilla kouluilla 1 pv/vko. Jos lapsella on erityisen tuen tarve, hänen</p>	<p>Lyhyt aikaväli: Suurempaan kouluun siirryttäessä kyläkoulun tarjoama yksilöllisyys ja yhteisöllisyys jäävät pois, ja lapset siirtyvät osaksi suurempaa kouluyhteisöä. Koulujen yhdistäminen kasvattaa ryhmäkokoja ja se voi heikentää yksilöllistä tukemista. Sopeutuminen ja tutustuminen uuteen ympäristöön ja uusiin ihmisiin on yksilöllistä.</p> <p>Pitkä aikaväli: Isommassa yksikössä on mahdollisesti tarjolla uusia ratkaisuja (erityinen tuki, laajempi henkilöstö) lasten kasvun ja kehityksen tueksi. Toisaalta kyläkoulun tarjoama yksilöllisyys ja yhteisöllisyys jäävät pois.</p> <p>Tarkistettu koulutoimistosta: Matin ja Liisan koululla on alakoulun puolella 1,25 laaja-alaista erityisopettajaa, ja</p>

	<p>lähikoulukseen voidaan määritellä lähin sellainen koulu, jossa on tarjolla hänen tarvitsemansa pienryhmä.</p>	<p>erityisopettajat paikalla joka päivä. Lisäksi tarjolla luokkamuotoista erityisopetusta (5 ryhmää). Varpaisjärven koululla on käytettävissä alakoululla yksi laaja-alainen erityisopettaja, joka tällä hetkellä käy Paloisilla 1pv/vko (käytännössä resurssi ei muuttuisi). Lisäksi yksi erityisluokan opettaja (opettaa pienryhmää).</p>
<p>Lasten ja nuorten asuminen tai kasvuympäristö</p>		
<p>Lyhyt aikaväli</p>	<p>0</p>	<p>-3</p>
<p>Pitkä aikaväli</p>	<p>0</p>	<p>-2</p>
<p>Kuvaus</p>	<p>Lyhyt aikaväli: Kyläkoulu on lasten lähiympäristöä tukeva tekijä ja mahdollistaa myös vapaa-ajan aktiviteetteja. Ajallisesti inhimilliset koulumatkat ja koulupäivien pituus säilyvät. Tähän ei ole tiedossa muutosta lyhyellä aikavälillä.</p> <p>Pitkä aikaväli: Kyläkoulun säilyminen voi myös houkutella lisää perheitä alueelle, mutta tähän mennessä asukasmäärä on ollut koulusta huolimatta laskeva. Ajallisesti inhimilliset koulumatkat ja koulupäivien pituus säilyvät.</p>	<p>Koulun lakkauttaminen hiljentää kylää entisestään ja heikentää lasten ja nuorten perheiden hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä.</p>
<p>Lasten ja nuorten mahdollisuudet liikkua paikasta toiseen</p>		
<p>Lyhyt aikaväli</p>	<p>0</p>	<p>-3</p>

Pitkä aikaväli		
Kuvaus	Suurin osa Paloisten (83,3%) ja Martikkalan (82,9%) koulujen oppilaista on jo nyt kuljetusoppilaita. Koulujen säilyminen ei aiheuta muutosta nykytilanteeseen nähden. Pisin koulumatka nykytilanteessa?	Lasten omaehtoinen liikkuminen heikkenee, koska kaikki oppilaat siirtyvät kuljetusoppilaksi ja kuljetusmatkat pitenevät. Toisaalta päivittäinen kulkeminen taajamakouluun tarjoaa useammin pääsyn taajama-alueen kohteisiin silloin kun koulukyytien puolesta on liikkumavaraa. Tarkistettu koulutoimistosta: Pääsääntöisesti paluukyyti on vanhempien järjestämä. Myöhempi koulukyyti on silti hyödynnettävissä koulun järjestämän kerhotoiminnan yhteydessä. Kaikki reitit ajetaan samanlaisina ja oppilaan tarpeen mukaan. Vakuutusten kannalta koulun järjestämä kerhotoiminta on koulun toimintaa (vakuutukset ovat voimassa).
Lasten ja nuorten ihmissuhteet		
Lyhyt aikaväli		
Pitkä aikaväli		
Kuvaus	Lyhyt aikaväli: Pienessä yhteisössä ihmissuhteet ovat tiiviitä, ja koulun säilyttäminen pitäisi tilanteen lyhyellä aikavälillä ennallaan. Pitkä aikaväli: Kyläkoulut mahdollisesti pienenevät tulevaisuudessa ja koulun tuomat ihmissuhteet harvenevat. Vaikutus on	Lyhyt aikaväli: Suurempaan kouluun siirtyessä lasten sosiaalinen ympäristö hajaantuu ja kavereisuhteet saattavat muuttua ja etsivät paikkaansa. Aikuisilta vaaditaan herkkyyttä havaita ja puuttua haasteisiin lasten kavereisuhteisiin ja mahdollisiin kiusaamistilanteisiin. Lasten ja nuorten ihmissuhteet ovat

	yksilöllinen.	yksilöllisiä.
		Pitkä aikaväli: Tilanteen tasoittuessa lapsilla on mahdollisuus laajempaan vertaisverkostoon. Lasten ja nuorten ihmissuhteet ovat yksilöllisiä.
Lasten ja nuorten mahdollisuus harrastaa tai viettää vapaa-aikaa		
Lyhyt aikaväli	0	-3
Pitkä aikaväli	0	-3
Kuvaus	<p>Lyhyt aikaväli: Tällä hetkellä kouluilla toimii harrastusryhmiä ja on tarjolla ulkoliikuntamahdollisuuksia, joita lapset käyttävät vapaa-ajalla. Keväällä 2024 Martikkalan koululla on koulun järjestämää kerhotoimintaa (kuviskerho ja peli- ja läpsykerho), Paloisilla ei. 4H järjestää sekä Paloisilla että Martikkalassa monitoimikerho-toimintaa kerran viikossa, ja lisäksi kouluilla toimivat seurakunnan päiväkerho (Paloinen) ja kansalaisopiston kurseja. Myös vanhempien lähiharrastukset vaikuttavat koko perheen hyvinvointiin. Tähän ei ole tiedossa lyhyellä aikavälillä muutosta.</p> <p>Pitkä aikaväli: Oppilasmäärien kutistuessa paljon osallistujamäärä tulee haasteeksi.</p>	<p>Lähellä (kyläkoulun yhteydessä) olevat harrastusmahdollisuudet vähenevät koulujen lakkautuessa, osa toiminnoista voinee siirtyä kylätalolle (Martikkala). Hiihtoladut ja luistinradat? Kyytien mahdollistaessa lapset voivat hyödyntää suurempien koulujen harrastustarjontaa. Kyydeistä tarkemmin edellä.</p> <p>Tällä hetkellä koulujen järjestämänä toimii Varpaisjärvellä luontokerho, kepparikerho, ja palloilu- ja parkourkerho; Matin ja Liisan koulussa liikuntakerhot ikäryhmittäin sekä puuhiskerho. Molemmilla kouluilla on myös 4H:n ja kansalaisopiston järjestämää harrastustoimintaa.</p> <p>Lasten ja nuorten harrastusmahdollisuudet voivat vaikeutua koko perheen harrastusten siirtyessä kauemmaksi.</p>

Lasten ja nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet		
Lyhyt aikaväli	0	-3
Pitkä aikaväli	0	-3
Kuvaus	<p>Kaikilla alakouluilla toimii oppilaskunnat. Pienessä kouluyhteisössä lapsilla on suorat vaikutusmahdollisuudet esimerkiksi harrastustoimintaan. Tähän ei ole näköpiirissä muutosta verrattuna nykytilaan lyhyellä tai pitkällä aikavälillä.</p>	<p>Kaikilla kouluilla toimii oppilaskunnat. Oppilaiden suorat vaikutusmahdollisuudet pienenevät isompaan yksikköön siirryttäessä.</p>
Lasten ja nuorten terveys		
Lyhyt aikaväli	0	-3
Pitkä aikaväli	0	-2
Kuvaus	<p>Lähikoulun tarjoamat harrastusmahdollisuudet ja yhteisöllisyys tukevat lasten terveyttä. Koulun lähellä asuvat oppilaat pystyvät kulkemaan koulumatkan omin voimin, mutta suurin osa oppilaista on kuljetusoppilaita. Kokonaisuutena asioihin ei ole odotettavissa muutosta nykytilaan nähden.</p> <p>Terveystoiminta tavattavissa Paloisilla 1 krt/kk ja Martikkalassa 1-2 krt/kk. Kuraattori tavattavissa Martikkalassa 2 krt/kk ja Paloisilla n. 1 krt/kk. Oppilashuollon palvelut edellyttävät, että palvelua</p>	<p>Muutos aiheuttaa lapsille ja koko perheelle suurta epävarmuutta ja huolta. Kuljetusmatkojen pidentyminen ja lähiharrastusten väheneminen aiheuttaa enemmän istumista/paikallaan oloa. Kuljetuksineen koulupäivien piteneminen aiheuttaa lisäkuormitusta. Rakennettu välituntiympäristö on isommilla kouluilla monipuolisempi, mutta luontoympäristö vähenee kyläkouluihin verrattuna.</p> <p>Kuraattori tavattavissa Matin ja Liisan koululla 2 pv/vko ja Varpaisjärvellä kerran viikossa. Terveystoiminta</p>

	<p>tarvitsevat lapset tunnistetaan ja ohjataan palvelun piiriin.</p> <p>Tarkistettu koulukyydit koulutoimistosta: Tällä hetkellä Martikkalan suuntaa ajaa kaksi reittiä, joista yksi lähtee klo 7 ja toinen lähtee klo 7.20. Paloisten koululle lapset kulkevat sekä Jumisen reitin linja-autossa ja Korpijärven suunnalta taksikydyissä (matka-aika Korpisilta n. 30 min.).</p>	<p>tavattavissa Varpaisjärvellä 2 kertaa viikossa; Matin ja Liisan koululla terveydenhoitaja paikalla joka päivä ja koululääkäri kerran viikossa.</p> <p>Tarkistettu koulukyydit koulutoimistosta: Järjestely katsotaan jokaisen oppilaan kohdalla yksilöllisesti. Näillä näkymin Martikkalasta tulee kaksi reittiä ja molemmat lähtevät aamulla liikkeelle aikaisimmillaan kello 7. Varpaisjärvellä Jumisen reitin aikataulu ei muutu, kyydyissä oloa tulee lapsille 20 minuuttia lisää. Korpijärven suunnalta taksikydyksessä olevat oppilaat siirtyisivät linja-autokyydytykseen Varpaisjärvelle. Linja-auton reitti aikaistuu mahdollisesti 15 minuuttia, ja lähtee klo 7.30 (Varpaisjärven koululla koulu alkaa klo 8.45). Pitkää matka-aikaa esimerkiksi aamulla voidaan kompensoida reitin järjestelyissä iltapäivisin.</p>
<p>Lasten ja nuorten turvallisuus tai turvallisuuden tunne</p>	<p>Lyhyt aikaväli </p> <p>Pitkä aikaväli </p> <p>Kuvaus Jos koulut pidetään ennallaan, ei ole odotettavissa muutosta nykytilanteeseen nähden.</p>	<p></p> <p></p> <p>Iso muutos aiheuttaa turvallisuuden tunteen heikkenemistä lapsille. Pelko kiusaamisesta kasvaa. Aikuisilla on tässä myös iso rooli. Pitkällä aikavälillä tilanne tasoittuu.</p>
<p>Vaikutukset lasten ja nuorten</p>		

perheiden aikuisiin		
Lyhyt aikaväli	3	-3
Pitkä aikaväli	2	-2
Kuvaus	Koulun säilymisellä on positiivinen vaikutus koko perheeseen ja kyläyhteisöön lasten ympärillä. Perheen arjen sujumisen ja hyvinvoinnin kannalta todella merkittävä asia.	Koulujen lakkauttaminen aiheuttaa pettymystä ja vaikutus voi kestää pitkään. Muutos voi aiheuttaa haasteita perheiden arjen uudelleenjärjestämisessä ja yhteisöllisyyden ylläpidossa.
Vaikutukset perheiden taloudelliseen tilanteeseen		
Lyhyt aikaväli	0	-3
Pitkä aikaväli	-1	-3
Kuvaus	<p>Lyhyellä aikavälillä ei ole odotettavissa muutosta koulujen säilyessä ennallaan.</p> <p>Pitkä aikaväli: Kylän asukasmäärän vähentyessä lähellä olevien harrastusmahdollisuuksien mahdollinen vähentyminen voi aiheuttaa kuljetustarvetta lasten harrastuksiin, vaikka koulut pysyisivätkin ennallaan.</p>	<p>Lähellä olevien harrastusmahdollisuuksien vähentyminen aiheuttaa kuljetustarvetta lasten harrastuksiin ja kauempana harrastukset voivat aiheuttaa enemmän kustannuksia. Koulujen lakkauttamisella on vaikutusta perheiden kiinteistöjen arvoon.</p>
Vaikutukset varhaiskasvatukseen ja lasten mahdollisuuteen osallistua varhaiskasvatukseen. Koskettaa vain esiopetuksessa olevia.		
Lyhyt aikaväli	-1	0

<p>Pitkä aikaväli</p> <p>Kuvaus</p>	<p style="text-align: center;">-1</p> <p>Varhaiskasvatuksessa lapset ovat perhepäivähoidossa. Täydentävää varhaiskasvatusta kouluilla ei ole tarjolla. Koulunkäynninohjaajaa ei Paloisten koululla ole syksyllä 2024, iltapäivätoiminnan toteutuminen Paloisten koululla on epävarmaa.</p>	<p style="text-align: center;">1</p> <p>Esioppilaille pystytään tarjoamaan Lapinlahdella ja Varpaisjärvellä virallista täydentävää varhaiskasvatusta. Kuitenkin myös esioppilaiden päivä pitenee pidemmän matkan myötä.</p>
<p>Vaikutukset lasten ja nuorten opetukseen ja koulunkäyntiin</p>		
<p>Lyhyt aikaväli</p>	<p style="text-align: center;">0</p>	<p style="text-align: center;">0</p>
<p>Pitkä aikaväli</p> <p>Kuvaus</p>	<p style="text-align: center;">0</p> <p>Tiivis yhteisö mahdollistaa yksilöllisen opetuksen ja eri-ikäisten oppilaiden vuorovaikutuksen keskenään. Yksilöllinen opetus ja yleinen tuki toteutuvat pienessä kouluyhteisössä luontevasti, perustuen pienen oppilasmäärän mahdollistamaan joustoon, yksilöllisyyteen ja ympäristön muunneltavuuteen.</p> <p>Valinnaisaineita tällä hetkellä?</p>	<p style="text-align: center;">1</p> <p>Vuorokurssit otettava huomioon vastaanottavassa koulussa: koulutuksen järjestäjällä on velvollisuus järjestää koko oppimäärän toteutuminen (koskee 15 oppilasta Martikkalassa ja 9 oppilasta Paloisilla). Lyhyellä aikavälillä muutos vie mahdollisesti oppilaiden huomion sopeutumiseen.</p> <p>Laajempi resurssi monipuolistaa lasten oppimisen mahdollisuuksia ja erityisen tuen toteutumista sekä pitkällä että lyhyellä aikavälillä, mutta kyläkoulun tarjoama yksilöllisyys ja yhteisöllisyys jäävät pois. Laaja-alainen erityisopettaja saatavilla sekä Matin ja Liisan koululla että Varpaisjärvellä päivittäin.</p>

5 Huomioita päätösvaihtoehtojen vertailusta

Tässä arvioinnissa on ennakoitu koulujen säilymisen vaikutusta lapsiin verrattuna nykytilaan. Moni koulujen säilymiseen liittyvä vaikutus näyttäytyy siksi neutraalina.

Jos koulut lakkautetaan, on huomioitava:

- Siirtyvän ryhmän sosiaalisten suhteiden tukeminen
- Lasten mahdollisuus tutustua tulevaan kouluun etukäteen
- Vastaanottavien ryhmien valmistautuminen uusiin oppilaisiin
- Liikkumisen ja harrastusten mahdollistaminen kuljetusoppilaille (koulupäivän sisällä/jälkeen?)

Lisäksi huomioitava:

- Kiusaamiseen puuttuminen vaatii aikuisilta tahtoa ja keinoja koulun koosta riippumatta.
- Koulujen olemassa olo vaikuttaa koko kunnan mahdollisuuteen tarjota erilaisia asumisvaihtoehtoja perheille. Kyläkoulut ovat kunnan veto- ja pitovoimaa lisäävä tekijä.